

Slutligen hälsar redaktionen med stor glädje de vidgade möjligheter till samarbete med dem som företråda det gudstjänstliga livets intressen inom de nordiska kyrkorna och hoppas att tidskriften därigenom skall kunna tjänstgöra som en förmedlande länk i det internordiska ekumeniska arbetet på en central punkt i de kristna församlingarnas liv.

Söderköping den 15 januari 1947.

Arthur Adell.

Tidegårdens förnyelsesträvanden i Finland.

Tidegårdsarbetet i Finland är av jämförelsevis ungt datum och kan ej i högre grad uppvisa en självständig utformning såsom fallet är i Sverige och Danmark. Genom sitt perifera läge har Finlands kyrka under historiens lopp senare än de övriga kyrkorna i Norden kommit i beröring med rådande tidsströmningar på det religiösa området. Ytterligare ha väckelserörelserna, som, i motsats till motsvarande företeelser i Sverige, stannat inom kyrkan, i synnerhet på finskspråkigt håll tryckt sin prägel på det kyrkliga livet, och dessas i allmänhet ringa intresse för det liturgiska arbetet är ett allmänt känt faktum. Förutsättningarna för förnyande av tidegården i Finland ha sålunda icke varit alltför gynnsamma.

Förnyelsearbetet har i Finland i stort sett följt den av Sverige utstakade riktningen om också blott det första vägstycket tillryggalagts. Svenska Kyrkans Vesperale av år 1914 gav den första impulsen, och som resultat därav utkom i medlet av 1920-talet de första vesprarna. Ett finskspråkigt Vesperale upptagande ordning för kyrkoårsbetonade morgon- och aftonböner utkom 1925. Den första svenskspråkiga vesperen »Julvesper» utkom 1927. Det är här fråga om konsertvesperotypen, som är alltför välkänd för att tarva en närmare presentation. Dessa vesprar utgavos på privat initiativ och sakna sålunda all officiell karaktär. På svenskspråkigt håll har intresset för sammanställandet av dylika vesprar minskat. Den senaste, en nyårsvigilia, utkom 1939. De förhandenvarande vesprarna användas emellertid allt fortfarande rätt fli-

tigt, t. o. m. i huvudstaden. Gammal vana och slentrian spela säkerligen här in även om det i sanningens namn måste sägas att de på sina håll äro omtyckta och livligt uppskattade.

Det är en märklig omständighet, att sjungen tidebön i ordets egentliga bemärkelse på svenskspråkigt håll introducerades nästan samtidigt som vesprarna av konserttyp. 1930 utkom på Gamla kyrkans körs förlag i Helsingfors »Evangelisk Tidegård», omfattande ordning och gregoriansk musik till kompletorium. Det var dåvarande körledaren vid Gamla kyrkan i Helsingfors dir. Gustav Pettersson och orgelnisten i Nikolaikyrkan (senare Storkyrkan) dir. John Sundberg som stodo för utgivandet. Som grund för denna till det yttre rätt anspråkslösa publikation låg den av kyrkoherdarna Adell och Peters år 1924 utgivna »Evangelisk Tidegård». Det lofvärda försöket förringas näppeligen därav, att Nunc dimittis-antifonen rör sig i I tonarten medan canticum utföres på Tonus peregrinus. Detta kompletorium hade till uppgift att ersätta vesprarna av konserttyp och utfördes av kören från läktaren. Måhända begicks här ett misstag, ity att tidegården på detta sätt utförd, för församlingen icke framstod som en bönegudstjänst utan som uppvisning, och i många fall en tråkig sådan.

Fr. o. m. hösten 1933 sjöngs lördagens kompletorium regelbundet i samband med aftonmusiken i Tölö kyrka i Helsingfors, där dir. Pettersson tillträtt kantor-orgelnisttjänsten. Även söndagens matutin kom tidvis till utförande genom att söndagsmorgonens sportgudstjänster erhöillo denna form. Kort före vinterkrigets utbrott hade man redan kommit därefter, att kompletorium sjöngs varje lördag kväll under terminerna i tvenne av huvudstadens kyrkor. Kriget kom dock emellan och tidebönerna måste upphöra. De ha ej heller efter vapenstilleståndet 1944 återupptagits, närmast väl beroende därpå, att man kommit till insikt om att det tidigare använda sättet för bedrivande av tidebönsarbete snarare skadat än länt saken till fromma.

Även i Åbo har tidegården sporadiskt brukats. Det är närmast lördagens laudes och ställvis kompletorium som kommit till användning.

En milstolpe i tidegårdssträvandena i Finland utgör grundandet av S:t Henrikskretsen i Helsingfors år 1943. Denna sammanlutning, som arbetar för kyrklig förnyelse på bekännelsens grundval, har, såsom naturligt är, upptagit även tidegården på sitt program. Om denna tidigare nästan uteslutande var sjungen kom den

nu att brukas företrädesvis i läst form. Några principiella betänkligheter gentemot sjungen tidebön förelågo naturligtvis icke. Att den lästa fick överhanden berodde enbart på praktiska omständigheter.

I avsaknad av lämpliga lokaliteter kunde kretsens medlemmar icke samlas till regelbunden tidebön. Denna omständighet kom emellertid blott att befordra tidegårdsarbetet. Tidebönen började nu användas som privat andaktsform. Härvid brukades »Den Svenska Tidegården». Då kretsen hösten 1945 erhöll ett eget kapell, infördes även den dagliga tidegården. Entusiasmen var stor och under arbetsåret 1945—1946 sades samtliga fyra tider dagligen. Skaran som deltagit har icke alltid varit stor — ofta har ledaren ensam stått framför bönealtaret — men dess mera trogen.

Då den reformationstida tidegårdstraditionen i Finland i det väsentliga sammanfaller med den svenska, har man icke ansett skäl föreligga till avvikelser från »Den Svenska Tidegården». Anskaffandet av detta brevarium har emellertid stött på valutasvårigheter, varför S:t Henrikskretsen sett sig föranlåten att i görligaste mån avhjälpa bristen på de erforderliga böneböckerna. Tills vidare har blott ett litet häfte »Den kyrkliga morgon- och aftonbönen» utkommit, innehållande laudes och kompletorium för en dag samt dess finskspråkiga motsvarighet »Päivän rukoushetket» kompletterad med en tidebön under dagen samt vesper. Vardera upplagan är sedan någon tid slut. I korrektur föreligger på svenska i detta nu en samling tideböner för kyrkoåret samt tvenne »neutrala», avsedda för veckans dagar. Boken, benämnd »Kyrkoårets tideböner», bygger i väsentlig grad på »Den Svenska Tidegården». Dock ha hymnerna hämtats ur den nya finlands-svenska psalmboken.

Trots att mer än 15 år förflutit sedan den första evangeliska tidebönen på reformatorisk grund här såg dagen, måste tidegårdsarbetet i Finland betecknas såsom alltfört varande i begynnelsen. De allra senaste årens utveckling ger emellertid icke anledning till misströstan. Den kalla likgiltigheten har på mångt håll fått lämna rum för ett småningom vaknande intresse. Och kan även en opposition förmärkas, är den betydligt att föredraga framom en isande och allt ihjältigande tystnad.

Harald F. Andersén.